

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **M. G.**, zastoupený JUDr. Arturem Ostrým, advokátem se sídlem Arbesovo náměstí 257/7, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 9. 2020, č. j. 13 Az 32/2020 – 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 26. 6. 2020 č. j. OAM-460/LE-LE05-LE05-R2-2019, žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť žalobce je státním občanem Srbska, které Česká republika v souladu s § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (dále jen „vyhláška č. 328/2015 Sb.“), považuje za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalobce neprokázal, že v jeho případě Srbsko za bezpečnou zemi původu považovat nelze.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 9. 9. 2020, č. j. 13 Az 32/2020 - 28. Rozsudek městského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Podle stěžovatele je argumentace žalovaného obsažená v odůvodnění jeho rozhodnutí, se kterou se městský soud ztotožnil, jednostranná a formalistická. Žalovaný nepřihlédl k tvrzením a důkazům, které byly součástí jeho žádosti o mezinárodní ochranu a které byly žalovanému také sděleny v rámci pohovorů. Stěžovatel nesouhlasil s tvrzením žalovaného, že neprokázal, že v jeho případě není Srbsko bezpečnou zemí. V této souvislosti znovu poukázal na to, že se oprávněně obává výhrůžek ze strany věřitelů kvůli svému dluhu. Toto se snažil prokázat čestným prohlášením svého otce pana S. G., které je nutno považovat s ohledem na danou situaci za důkaz zcela přiměřený a nelze jej bagatelizovat jako nedostatečný. Stěžovatel má proto za to, že svá tvrzení prokázal dostatečně a věrohodně. Rovněž tak podjatost orgánů činných v trestním řízení v Srbsku byla ze strany stěžovatele prokázána nikoliv pouze jeho tvrzeními, ale i tím, že prokurátor v jeho případě byl i podle příjmení v příbuzenském vztahu s jednou z poškozených. To svědčí nikoliv pouze o nepřipustné manipulaci v trestní kauze stěžovatele ze strany orgánů činných v trestním řízení, nýbrž také o celkovém systémovém problému v rámci srbského justičního systému. Stěžovateli nelze vyčítat, že se neobrátil na policii v Srbsku, aby mu poskytla ochranu i po vynesení rozsudku. V situaci, kdy byl stěžovatel svědkem toho, že v jeho případě byl přímo vedením trestního řízení pověřen člověk na zřejmou objednávku poškozených, nemohl věřit orgánům činným v trestním řízení. Navíc v případě výkonu trestu odnětí svobody nemůže policie stěžovatele efektivně chránit, jak tomu bylo v situaci, když byl stíhán na svobodě. Stěžovatel rovněž nesouhlasil s názorem žalovaného, že mu ve výkonu trestu odnětí svobody v Srbsku nehrozí nebezpečí kvůli jeho chorvatské národnosti. Stěžovatel je proto přesvědčen, že prokázal existenci hrozícího nebezpečí vůči své osobě v Srbsku, a to jak ze strany poškozených, tak ze strany orgánů činných v trestním řízení.

[4] Stěžovatel dále poukazoval na skutečnost, že hodnocení Srbska jako bezpečné země původu bylo v rozhodnutí žalovaného opřeno o informaci OAMP z dubna 2019 „Hodnocení Srbska jako bezpečné země původu“. Jde tedy o stanovisko, které k této otázce přijal sám žalovaný, nikoliv nezávislá třetí osoba. Žalovaný tedy argumentuje stanoviskem sebe samého, což jednoznačně zvýhodňuje názor žalovaného před argumentací stěžovatele. Stěžovatel oproti tomu poukázal na zcela konkrétní okolnosti svého případu, které prokazují, že pro jeho konkrétní osobu Srbsko bezpečnou zemí není. Nebyl zde tak důvod pro zamítnutí žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[5] Stěžovatel dále namítal, že v jeho případě je dán důvod pro udělení humanitárního azylu ve smyslu §14 zákona o azylu. Stěžovatel se nevyhýbá výkonu trestu odnětí svobody, ten by však rád vykonal v České republice, kde mu (na rozdíl od Srbska) nehrozí žádné nebezpečí. Jeho manželka a nezletilá dcera (nar. 2018) žijí v České republice, kde mají zázemí u rodičů manželky. Pokud by stěžovateli bylo umožněno vykonal trest odnětí svobody v České republice, pak by jej obě mohly navštěvovat a po jeho propuštění by již nic nebránilo v opětovném sjednocení rodiny. Pokud by mu byla udělena mezinárodní ochrana, nebude možné jej do Srbska vydat a umožní mu to výkon trestu v České republice a následný návrat do normálního života. To je důvodem hodným zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu podle §14 zákona o azylu.

pokračování

[6] S ohledem na uvedené navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[10] Stěžovatel zejména namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným, a z toho pramenící nesprávné posouzení věci. K této námitce zdejší soud odkazuje na svou konstantní judikaturu, např. na rozsudky ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42, ze dne 25. 3. 2015, č. j. 3 Azs 259/2014 - 26, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015 - 30, či ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17. Ve vztahu ke shromážděným podkladům pak rovněž na rozsudek ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, podle kterého musí být užité podklady (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné. Žalovaný a následně městský soud při posouzení skutkového stavu vycházeli především z pohovorů se stěžovatelem a dále z Informace OAMP - Hodnocení Srbska jako bezpečné země původu ze dne 15. 4. 2019. Citovaný dokument vychází z řady odborných zdrojů (viz jejich seznam na str. 5 tohoto dokumentu), kdy se jedná o informace a zprávy jednotlivých organizací a institucí (např. Amnesty International, Evropská komise, Freedom House, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Ministerstvo zahraničních věcí USA, Rada Evropy, Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky), příp. informace ČTK o situaci v Srbsku. Uvedené podklady splňují výše jmenované podmínky a na jejich základě byl skutkový stav zjištěn dostatečně pro posouzení věci ve smyslu citované judikatury. V této souvislosti lze dále uvést, že dne 19. 6. 2020 byla právnímu zástupci stěžovatele dána možnost seznámit se s podklady rozhodnutí, vyjádřit se k nim, navrhnout další podklady rozhodnutí či vyjádřit námitky proti zdrojům informací a způsobu jejich získání. Právní zástupce stěžovatele však této možnosti nevyužil a k seznámení se s podklady se vůbec nedostavil, přestože mu bylo předvolání řádně doručeno dne 10. 6. 2020.

[11] Oproti jiným azylovým řízením je u řízení o mezinárodní ochraně v případě bezpečných zemí původu zdůrazněno důkazní břemeno žadatelů. Jelikož se dodržování

mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí původu presumuje, leží odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích. Shodný závěr Nejvyšší správní soud vyslovil již v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS: „*Institut bezpečné země původu zakotvený v § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu [pozn. soudu - dnes písm. k)] a v čl. 29 a 30 procedurální směrnice totiž stanoví presumpci nedůvodnosti žádostí osob přicházejících z dané země – srov. § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu (...)] [pozn. soudu – dnes § 16 odst. 2]. Jinými slovy, žadatel o mezinárodní ochranu přicházející z bezpečné země původu musí prokázat, že v jeho konkrétním případě tento stát za bezpečnou zemi původu považovat nelze, což v důsledku znamená, že musí prokázat, že mu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. Jak bylo uvedeno výše, obdobné podmínky nejsou u standardních žádostí o mezinárodní ochranu (minimálně, pokud jde o zkoumání podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu) vyžadovány, a tudíž označení určité země za bezpečnou zemi původu v podstatě zvyšuje důkazní břemeno na straně žadatelů o mezinárodní ochranu.“ Srbsko je podle § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb. na seznamu zemí, které Česká republika považuje za bezpečné. Bylo proto na stěžovateli, aby prokázal, že v jeho případě tato domněnka neplatí.*

[12] Stěžovatel v průběhu správního řízení uvedl, že byl v Srbsku odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody v trvání 2 let a 6 měsíců. Odsouzen byl pro trestný čin zpronevěry, kterého se dopustil, protože se dostal do obtížné životní situace. Půjčil si hodně peněz od lichvářů, ty nebyl schopen splatit, zneužil proto svého postavení v makléřské společnosti Olimpia Invest a převedl ve prospěch svého účtu bez příkazu od klientů této společnosti akcie, čímž způsobil škodu svému zaměstnavateli i klientům ve výši přes 9.000.000 Kč. Čelil proto výhrůžkám osob, které mu půjčily peníze, poškozených klientů i ředitelky makléřské společnosti. Stěžovateli byla v průběhu soudního řízení v Srbsku poskytnuta policejní ochrana, po vydání rozsudku ve věci se však již na policii neobrátil a svou situaci řešil tím, že Srbsko opustil a odstěhoval se do Velké Británie. Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že stěžovatel neprokázal, že v jeho konkrétním případě nelze Srbsko považovat za bezpečnou zemi. Především totiž neobjasně, proč mu nemohou poskytnout ochranu před údajnou hrozbou ze strany lichvářů a poškozených orgány jeho domovského státu. Obecné a zcela nepodložené tvrzení stěžovatele o tom, že nemohl věřit orgánům činným v trestním řízení, protože vedením trestního řízení byl pověřen člověk na zřejmou objednávku poškozených, nemůže obstát. K obavám z pronásledování a výhrůžek ze strany soukromých osob a též k podmínkám nemožnosti domoci se náležité ochrany od státu se přitom Nejvyšší správní soud již mnohokrát vyjádřil (srov. např. rozsudky ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49, ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44, ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, nebo dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54). Jestliže stěžovatel vyjádřil obecnou nedůvěru v justiční systém v zemi jeho původu, k tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že podle konstantní judikatury pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce ve vlasti nelze podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40).

[13] Pokud jde o argumentaci stěžovatele ohledně nespravedlnosti trestního řízení v Srbsku, k tomu lze ve shodě s městským soudem uvést, že trestní stíhání stěžovatele

pokračování

nikterak nesouviselo s jeho rasou, pohlavím, náboženstvím, národností, příslušností k určité sociální skupině nebo jeho politickými názory. Stěžovatel byl odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody v trvání 2 let a 6 měsíců pro majetkovou trestnou činnost, ke které se doznal a nepopíral ji ani v průběhu správního řízení. Vzhledem ke spáchání úmyslného zločinu a výši způsobené škody nelze uložený trest považovat nepřiměřeně přísný, když podle české právní úpravy by za spáchání trestného činu zpronevěry podle § 206 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se způsobenou škodou velkého rozsahu ve smyslu § 138 trestního zákoníku, tedy přes 5 milionů Kč, podle § 206 odst. 5 písm. a) trestního zákoníku hrozil trest odnětí svobody v trestní sazbě od 5 do 10 let, tedy výrazně vyšší trest, než jaký byl stěžovateli uložen v Srbsku. K otázce trestního stíhání v zemi původu jako azylově relevantního důvodu Nejvyšší správní soud dále odkazuje např. na rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012 - 46, ve kterém uvedl: „Z citovaných ustanovení vyplývá, že hrozbu pronásledování nevytváří sama o sobě skutečnost, že proti žadateli o udělení mezinárodní ochrany může být v zemi původu zahájeno, nebo dokonce již bylo zahájeno, trestní stíhání v právním a institucionálním prostředí nedosahujícím běžné úrovně západních právních států. Takový komfort v poskytování azylové ochrany je totiž nemyslitelný, neboť by v podstatě znamenal, že každému trestně stíhanému v zemích, kde úroveň ochrany lidských práv nedosahuje západních standardů, má být poskytnut azyl. Azyl je však, jak již opakovaně judikoval Nejvyšší správní soud, institutem výjimečným, majícím chránit před pouze závažným porušováním lidských práv ze zákonem stanovených důvodů (k minimální intenzitě útrap, jež mohou být azylově relevantní, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, č. 1066/2007 Sb. NSS). Mezinárodní ochrana jako právní institut není nástrojem pro vyhnutí se snášení negativních důsledků trestního stíhání v zemi původu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 12/04). Hrozba trestního stíhání či již zahájené stíhání tak může být sama o sobě azylově relevantní jen v omezeném okruhu případů, a to tehdy, když osobě, jež je jí ohrožena, v souvislosti s tím hrozí skutečně zásadní fyzické či psychické útrapy či dokonce smrt již jen z důvodu, že v zemi původu takové následky trestního stíhání pravidelně (tj. ve významné části případů) nastávají, tj. jsou přiměřeně pravděpodobné. Dále tomu může být v případech, kdy je z konkrétních skutečností patrné, že u žadatele se okolnosti jeho stíhání či možného stíhání v nežádoucím směru významně a s velmi tíživými důsledky pro sféru jeho základních práv vymykají obvyklým standardům země původu. Např. proto, že stíhání je vedeno z účelových politických důvodů či proto, aby zastrašilo, umlčelo či jinak nelegitimně ovlivnilo stíhaného nebo jej připravilo o majetek, případně zničilo jeho společenské postavení, přičemž prostředky k nápravě takto účelového trestního stíhání a na ochranu stíhaného v zemi původu nejsou k dispozici či jsou neúčinné. Azylově relevantním důvodem proto většinou nebudou excesy při vyšetřování, a to zpravidla ani dějí-li se opakovaně, nejsou-li vedeny zlovolným záměrem, či obecně tvrdá praxe orgánů trestní spravedlnosti, nedosahuje-li nelidských rozměrů.“ V této souvislosti je třeba také zdůraznit, že žalovaný nebyl oprávněn přezkoumávat postup orgánů činných v trestním řízení v zemi původu stěžovatele (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2014 č. j. 9 Azs 117/2014 - 93).

[14] Pokud jde o obecné obavy stěžovatele z možných potíží ve výkonu trestu odnětí svobody v Srbsku vyplývajících z jeho chorvatské národnosti, k tomu Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem uvádí, že touto otázkou se žalovaný dostatečným způsobem zabýval na str. 10 a 11 žalobou napadeného rozhodnutí. Žalovaný zejména poukázal na skutečnost, že ze shromážděných informací o situaci v zemi původu

stěžovatele nevyplývá, že by v Srbsku docházelo k pronásledování či diskriminaci na základě národní příslušnosti. To ostatně potvrdil i sám stěžovatel v průběhu správního řízení, když výslovně uvedl, že kvůli své národnosti nikdy v Srbsku žádné potíže neměl. V této souvislosti žalovaný dále zdůraznil, že stěžovatel je občanem Srbska, kde žil již od roku 1997, a v Srbsku žijí i jeho rodiče a další příbuzní. Žalovaný rovněž zmínil i usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2019, sp. zn. Nt 413/2019, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 2019, sp. zn. 14 To 142/2019, a usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. IV. ÚS 514/20, které se týkaly přípustnosti vydání stěžovatele do Srbska k výkonu trestu odnětí svobody. Uvedené soudy přitom shodně konstatovaly, že z provedeného dokazování nevyplývá, že výkon trestu odnětí svobody v Srbsku vykazuje závažné lidsko-právní nedostatky, a že nic nenasvědčuje tomu, že by postavení stěžovatele ve výkonu trestu odnětí svobody v Srbsku mělo být zhoršené z důvodu jeho chorvatské národnosti.

[15] Nejvyšší správní soud tak dospěl ke stejnému závěru jako žalovaný i městský soud, tedy že stěžovatel neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možno usuzovat na hrozbu pronásledování či vážné újmy v zemi původu a tedy nepovažovat Srbsko ve vztahu k jeho osobě za bezpečnou zemi původu. Žalovaný i městský soud se věcně, srozumitelně a přezkoumatelně vypořádali se stěžovatelovými tvrzeními a obstarali dostatek informací za účelem náležitého zjištění skutkového stavu. Nejvyšší správní soud připomíná, že označení Srbska za bezpečnou zemi původu přeneslo břemeno tvrzení a břemeno důkazní na stranu stěžovatele, že Srbsko za bezpečnou zemi ve vztahu k jeho osobě považovat nelze; rozsah a obsah jím sdělených informací však v daném případě neodůvodňoval přijetí závěru, že by pro stěžovatele Srbsko bezpečnou zemi původu skutečně nepředstavovalo.

[16] Námitkou stěžovatele, že v jeho případě je dán důvod pro udělení humanitárního azylu ve smyslu §14 zákona o azylu, se Nejvyšší správní soud pro její nepřipustnost nemohl zabývat. Jedná se totiž o námitku, kterou stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). V této souvislosti však nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud odkazuje na znění § 16 odst. 3 zákona o azylu, podle kterého jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 14 téhož zákona.

[17] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[18] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. ledna 2021

pokračování

Mgr. David Hipšr
předseda senátu